

L'urbanisme medieval de Tarragona seria únic a Europa

Autor: Elon Tost

Data de publicació: 27-02-2019

Una recent investigació apunta que la Tarragona del segle XII va ser projectada pensant en un pla ortogonal dins de l'existent muralla romana: un fet visible en l'actualitat. Notícia al 'Diari de Tarragona' de l'11 de febrer del 2019. Text traduït per En Joan Romeu.

Tarragona està prop de poder afegir un altre important aspecte patrimonial a la seva col·lecció: un descobriment que la convertiria en única en tota Europa. En aquest cas, el seu origen. El seu origen no és romà, sinó medieval. Segons recerques realitzades pel doctor en Història de l'Art Gerardo Boto, la ciutat medieval de Tarragona —que es va desenvolupar en el que avui coneixem com la 'Part Alta' a partir del segle XII— va ser planificada al detall mitjançant un pla ortogonal dins de les muralles romanes ja existents. Un fet que contrasta amb el que li ha succeït a la resta de les ciutats del continent, on aquestes es van replantejar aprofitant els carrers i les construccions ja edificades, tant si eren romanes, jueves com musulmanes. Que Tarragona té aquest component singular està demostrat. El que manca per aclarir és si hi ha alguna altra ciutat que també el pugui tenir: "Jo no en conec cap", reconeix Boto.

La recerca ha estat liderada per aquest professor d'Història de l'Art Medieval de la Universitat de Girona, al costat de Marta Serrano, professora d'Història de l'Art a la URV, en el marc del projecte Paisatge i patrimoni identitari d'Europa, ciutats catedralícies com a rècords vius del programa 'Recer Caixa'. Han estat tres anys d'estudis, els resultats dels quals van ser presentats fa pocs mesos en un congrés d'art medieval. Està previst que cap a finals d'aquest any o a inicis del 2020 s'editi un llibre per donar a conèixer-ne tots els detalls.

No obstant això, ahir En Boto va explicar la troballa en "petit comitè": a unes 30 persones que van participar en una nova edició del cicle 'Històries Amagades', que impulsa el Museu d'Història de Tarragona i que portava per títol: Part Alta, urbanisme medieval.

Per comprendre perquè Tarragona té aquest mètode urbanístic, En Boto va mirar cap enrere. Primer, va posar en relleu

una evidència, que no deixa de tenir un punt de xocant, com és el fet que avui dia a Tarragona tan sols es conserva un carrer romà: la Rambla Vella, l'antiga Via Augusta. La resta de carrers són posteriors, siguin medievals, moderns o contemporanis.

A continuació, va exposar que, una vegada la ciutat va deixar de tenir influència, va entrar en decadència i sense que fos dominada de ningú durant un llarg període de temps. De fet, va assegurar que “entre el segle VIII i el XII no hi ha restes de vida social continuada a la ciutat”, per la qual cosa, segons va comptar l'historiador, “Tarragona és l'únic cas que conec en què una ciutat queda buida durant 400 anys”. Segons la seva hipòtesi això és així perquè va quedar en “terra de ningú, ja que els cristians van arribar fins al Gaià, mentre que els musulmans, fins a Tortosa i Siurana, i aquesta terra tarragonina va restar al mig”, i sense ningú que en prengués un control ferm.

La ‘cana’ (1,55m) va ser la unitat de mesura que va servir com a referència per a organitzar la ciutat. La ‘cana’ de Tarragona

Un cop el poder eclesiàstic s'hi va establir al segle XII, hi va haver una “refundació, especialment en l'àmbit urbanístic”. Es va decidir ocupar la zona que hi havia dins la muralla romana perquè així resultava més fàcil de protegir i no pas la zona en la qual havien viscut els romans: l'actual Eixample. Aquest canvi d'usos del terreny va permetre estructurar-lo d'una forma molt més organitzada que no sembla

“L'urbanisme medieval té fama de ser retorçat i desordenat, però en realitat es construïa a partir d'una zona prèviament ocupada, per la qual cosa era complicat reorganitzar-lo de nou. Bo i així, a Tarragona es fa en un pla ortogonal, cosa que és una excepció”, va apuntar l'investigador..

En Boto va mostrar als assistents uns plànols d'elaboració pròpia fets a partir del mapa dels carrers de la Part Alta en la qual es reflecteix la quadrícula utilitzada a l'Edat Mitjana. L'historiador va descobrir que tot estava pensat a partir d'una unitat de mesura: el cabell blanc, equivalent a 1,55 metres: la cana. Les galeries del claustre de la Catedral, l'antiga Casa del Consell o el primer Hospital de Santa Tecla —actual Consell Comarcal—, es poden mesurar exactament a partir d'un determinat nombre de cabells blancs. També alguns carrers: ja sigui en amplària ja sigui en longitud.

El pla ortogonal es respectava tant en edificis oficials com residencials. Però amb el pas dels segles les normes es van anar trencant segons les necessitats, adaptant-les, fins a arribar al barri antic d'ara, el qual, tanmateix, encara conserva moltes evidències d'aquella planificació.

Font: Diari de Tarragona.

Secció: patrimoni

Autor: Elon Tost

Data: 11 de Febrer de 2019 - 09.47 hs

Traducció: Joan Romeu

<https://www.diaridetarragona.com/tarragona/el-urbanismo-medieval-de-tgn-seria-unico-en-europa-20190211-0013.html>